

LES
ARTS
ÉS ÒPERA

TEMPORADA 25/26

LES ARTS
FLORISSANTS
LA DESCENTE
D'ORPHÉE AUX ENFERS

Marc-Antoine Charpentier

PALAU DE LES ARTS REINA SOFÍA

GENERALITAT
VALENCIANA

ACI.
ARA.

LES ARTS
VALÈNCIA

Sala Principal

25

d'octubre de 2025

19.00 h

Versió semiescenificada | Versión semiescenificada

ADMINISTRACIÓ FUNDADORA

GENERALITAT
VALENCIANA

ACÍ.
ARA.

ADMINISTRACIÓ COL·LABORADORA

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA

inaem

INSTITUTO NACIONAL
DE LAS ARTES ESCÉNICAS
Y DE LA MÚSICA

Les arts florissants

Idylle en musique en cinc escenes.
Llibret anònim.

Estrena: París, 1685

Idylle en musique en cinco escenas.
Libreto anónimo.

Estreno: París, 1685

La descente d'Orphée aux enfers

Òpera en dos actes. Llibret anònim,
inspirat en el desé llibre de *Les
Metamorfosis* d'Ovidi.

Estrena: París, 1686-1687

Ópera en dos actos. Libreto
anónimo, inspirado en el décimo
libro de *Les Metamorfosis* d'Ovidio.

Estreno: París, 1686-1687

**Marc-Antoine
Charpentier**

1643-1704

EDICIÓ | EDICIÓN

Éditions des Abbesses-Collection Les Arts Florissants
dirigée par William Christie

DURACIÓ | DURACIÓN: **2 H 05 MIN**

LES ARTS FLORISSANTS: **42 MIN**

DESCANS · DESCANSO: **25 MIN**

LA DESCENTE D'ORPHÉE AUX ENFERS: **58 MIN**

avec le généreux soutien d'

Aline Foriel-Destezet

MÉCÈNE DU FESTIVAL ET DU JARDIN DES VOIX

La Fondation d'entreprise Société Générale
C'est Vous L'Avenir est Grand Mécène
du Jardin des Voix

FOTOS: © Julien Gazeau

DIRECCIÓ MUSICAL, CLAVECÍ I ORGUE | DIRECCIÓN MUSICAL, CLAVECÍN Y ÓRGANO

William Christie

DIRECCIÓ D'ESCENA | DIRECCIÓN DE ESCENA

Marie Lambert-Le Bihan, Stéphane Faccio

COREOGRAFIA | COREOGRAFÍA

Martin Chaix

LE JARDIN DES VOIX 2025

OENONE²

Tanaquil Ollivier soprano

LA MUSIQUE¹ / EURIDICE²

Camille Chopin soprano

LA PAIX¹ / DAPHNÉ²

Josipa Bilić soprano

LA POÉSIE¹ / PROSERPINE²

Sarah Fleiss soprano

L'ARCHITECTURE¹ / ARÉTHUSE²

Sydney Frodsham contralt · contralto

LA PEINTURE¹ / IXION²

Bastien Rimondi contralt · contralto

ORPHÉE²

Richard Pittsinger tenor

TANTALE²

Attila Varga-Tóth tenor

LA DISCORDE¹ / APOLLON² / TITYE²

Olivier Bergeron bariton · baritono

UN GUERRIER¹ / PLUTON²

Kevin Arboleda Oquendo baix · bajo

Orquesta Les Arts Florissants

BALLARINS | BAILARINES

Noémie Larcheveque

Claire Graham

Andrea Scarfi

Tom Godefroid

ASSISTENT DE COREOGRAFIA | ASISTENTE DE COREOGRAFÍA

Eleanor Freeman

SUBTITULACIÓ | SUBTITULACIÓN

Anselmo Alonso

¹ Les arts florissants

² La descente d'Orphée aux enfers

LES ARTS ÉS MEMBRE DE:

Sinopsi argumental

LES ARTS FLORISSANTS

Les arts florissants és una al·legoria: quatre arts (la Música, la Pintura, la Poesia i l'Arquitectura) s'unixen sota l'ègida de la Pau per enfrontar-se a la Guerra i la Discòrdia. Esta faula simbolitza la celebració d'un personatge més que real: el rei Lluís XIV, presentat com a garant de l'harmonia, protector de les arts i escut davant del caos.

La Discòrdia, després de fugir de l'Infern, es recrea amb el desordre que ella mateixa sembla entre els hòmens. El seu objectiu és silenciar la veu de les Arts. Per tal d'aconseguir-ho, invoca la Guerra. Davant de l'amenaça, les Arts entren en escena i entonen el seu temor a ser brutalment eliminades de la faç de la Terra.

La Guerra, responent a la crida de la Discòrdia, exalta la violència i reivindica la ruïna. Les Arts, acorralades, pregunten als déus amb els seus laments i oracions: no pretenen combatre la força amb una altra força, sinó vèncer la foscor amb llum. Finalment, la Pau descendix i imposa el silenci davant de les armes. La Discòrdia retrocedix, la Guerra s'esfuma i les Arts celebren la seua victòria, però saben que és fràgil. No s'ha conquistat res; l'amenaça roman latent...

LA DESCENTE D'ORPHÉE AUX ENFERS

Acte I. En una escena bucòlica, Orfeu s'unix a Euridice. Les nimfes i els pastors canten i compartixen la seua alegria. Però, la celebració s'interromp amb gran brutalitat: Euridice, després de ser mossegada per una serp, mor. Orfeu, desolat, decidix aventurar-se en un descens a l'Infern per retrobar-se així amb Euridice.

Acte II. Orfeu travessa els llimbs de l'inframón. Allà, es creua amb les emblemàtiques figures del suplici infernal –Tàntal, Ixion, les Danaïdes–, el sofriment de les quals es repetix en un cicle sense fi. Llavors, Orfeu canta. La seua veu calma el dolor i commou fins i tot els guardians de l'Infern. Les Fúries, a poc a poc, es tranquil·litzen. Plutó entra en escena. Orfeu implora per la seua causa a través del seu cant, després de la qual cosa el rei de l'Avern acaba per cedir. Euridice podrà tornar a veure la llum, amb una condició: que Orfeu no mire enrere abans d'abandonar el regne de les ombres. L'obra conclou abans del desenllaç. La fatal mirada, si arriba a produir-se, no es mostrarà. Este silenci final deixa el mite obert, suspès en la incertesa.

Sinopsis argumental

LES ARTS FLORISSANTS

Les arts florissants es una alegoría: cuatro artes (la Música, la Pintura, la Poesía y la Arquitectura) se unen bajo la égida de la Paz para enfrentarse a la Guerra y la Discordia. Esta fábula simboliza la celebración de un personaje más que real: el rey Luis XIV, presentado como garante de la armonía, protector de las artes y escudo frente al caos.

La Discordia, tras huir de los Infiernos, se regocija con el desorden que ella misma siembra entre los hombres. Su objetivo es acallar la voz de las Artes. Para lograrlo, invoca a la Guerra. Ante la amenaza, las Artes entran en escena y entonan su temor a ser brutalmente eliminadas de la faz de la Tierra.

La Guerra, respondiendo a la llamada de la Discordia, exalta la violencia y reivindica la ruina. Las Artes, acorraladas, ruegan a los dioses con sus lamentos y oraciones: no pretenden combatir la fuerza con otra fuerza, sino vencer la oscuridad con luz. Finalmente, la Paz desciende e impone el silencio ante las armas. La Discordia retrocede, la Guerra se esfuma y las Artes celebran su victoria, pero saben que ésta es frágil. No se ha conquistado nada; la amenaza permanece latente...

LA DESCENTE D'ORPHÉE AUX ENFERS

Acto I. En una escena bucòlica, Orfeo se une a Euridice. Las ninfas y los pastores cantan compartiendo su regocijo y su alegría. La celebración, sin embargo, se interrumpe con gran brutalidad: Euridice, tras ser mordida por una serpiente, perece. Orfeo, desolado, decide aventurarse en un descenso a los Infiernos para reencontrarse así con Euridice.

Acto II. Orfeo atraviesa los umbrales del inframundo. Allí, se cruza con las emblemáticas figuras del suplicio infernal –Tántalo, Ixión, las Danaides–, cuyo sufrimiento se repite en un ciclo sin fin. Entonces, Orfeo canta. Su voz apacigua el dolor y conmueve incluso a los guardianes de los Infiernos. Las Furias, poco a poco, se calman. Plutón entra en escena. Orfeo ruega por su causa mediante su canto, tras lo que el rey del Averno termina por ceder. Euridice podrá volver a ver la luz, con una condición: que Orfeo no eche la vista atrás antes de abandonar el reino de las sombras. La obra concluye antes del desenlace. La fatal mirada, si llegara a producirse, no se mostrará. Este silencio final deja el mito abierto, suspendido en la incertidumbre.

Tornar a tocar *Les arts florissants*

William Christie

L'aventura de Les Arts Florissants va començar l'any 1979.

Teníem un somni: restituir l'eloqüència d'un patrimoni poc conegut i oblidat, el de la música francesa dels segles XVII i XVIII, a partir de les obres de Michel Lambert, Marc-Antoine Charpentier, Jean-Baptiste Lully, André Campra i Jean-Philippe Rameau, per nomenar els més grans. Per descomptat, el nostre repertori ha inclòs les grans figures del període barroc –compositors italians, alemanys i anglesos com Bach, Händel i Monteverdi–, que eren més coneguts pels músics i pel públic. Però la música francesa continuava sent el parent pobre d'este repertori. Donar-li veu de nou, reviure el seu sabor després de diversos segles en l'oblit, es va convertir en l'especialitat del meu conjunt, i en l'inici d'una meravellosa aventura per a nosaltres.

Per què la música francesa va ser l'última a arribar-li l'auge de redescobriment del repertori barroc? Simplement perquè es necessiten músics particularment ben informats i especialitzats per a saber com completar les partitures d'un Lambert o un Charpentier. A diferència de Bach o Händel, els compositors francesos deliberadament deixaven les seues partitures inacabades per tal que l'intèrpret poguera afegir el seu propi fraseig i interpretació del text, fent ús de l'ornamentació i les regles d'interpretació necessàries.

Hui, crec que puc dir que el nostre treball pioner ha aconseguit el seu objectiu. En les últimes dècades, hem portat esta música francesa als escenaris més importants del món. Les obres líriques de Charpentier, Lully, Campra, Mondonville i Rameau formen part cada any del cartell dels millors teatres d'òpera d'Europa i d'altres llocs, la qual cosa és motiu de celebració.

Per a esta nova producció, hem optat per combinar dos dels nostres primers descobriments, realitzats fa més de 50 anys: *Les arts florissants* –«òpera o idil·li musical», en paraules pròpies de Charpentier– que va donar nom al nostre conjunt musical; i una altra òpera curta, *La descente d'Orphée aux enfers*. Estes dos peces varen ser escrites en la dècada de 1680 per Marc-Antoine Charpentier per a la seua mecenes parisenca, Maria de Lorena, duquessa de Guisa. Cosina de Lluís XIV, era propietària d'una mansió al barri Marais de París, on músics jòvens donaven concerts regularment per als seus il·lustres familiars i amics. No hi ha dubte que va ser en este

escenari i per a esta sociabilitat elegant on es varen interpretar per primera vegada *Les arts florissants* i *La descente d'Orphée*, potser fins i tot pels mateixos cantants i músics, ja que les dos obres requereixen més o menys el mateix nombre d'intèrprets.

Però això no és tot. Als inicis del nostre conjunt, estes òperes de butxaca també varen servir de laboratori per al que ara es reconeix com «l'estil Arts Flo». Contenen tots els ingredients que fan que la música francesa siga tan única: una dramàturgia finament elaborada, expressivitat de les emocions transmeses a través de la partitura i, sobretot, un èmfasi particular en el llenguatge i la dicció. Partint d'este punt, de l'estudi en profunditat d'estes xicotetes joies de la música i del teatre, és com hem pogut abordar les grans tragèdies líriques com *Médée* de Charpentier o *Atys* de Lully.

Així, interpretar *Les arts florissants* de Charpentier, és més que una simple exploració del nostre repertori: és un retorn a les nostres arrels. No només per celebrar el passat, sinó per reafirmar la rellevància del nostre projecte i el seu futur. En confiar la interpretació als guardonats de Le Jardin des Voix, estem posant en marxa el nostre projecte de transmissió, tant d'este repertori com de l'experiència que hem adquirit. Ara, estos jòvens cantants vinguts d'arreu del món, volen formar-se en esta música, els encanta: això demostra com ha recuperat la seua eloqüència, més enllà de les fronteres.

Volver a tocar *Les arts florissants*

William Christie

La aventura de Les Arts Florissants comenzó en 1979.

Teníamos un sueño: restituir la elocuencia de un patrimonio poco conocido y olvidado, el de la música francesa de los siglos XVII y XVIII, a partir de las obras de Michel Lambert, Marc-Antoine Charpentier, Jean-Baptiste Lully, André Campra y Jean-Philippe Rameau, por nombrar a los más grandes. Por supuesto, nuestro repertorio ha incluido a las grandes figuras del periodo barroco –compositores italianos, alemanes e ingleses como Bach, Händel y Monteverdi–, que eran más conocidos por los músicos y el público. Pero la música francesa seguía siendo el pariente pobre de este repertorio. Darle voz de nuevo, revivir su sabor después de varios siglos en el olvido, se convirtió en la especialidad de mi conjunto, y en el comienzo de una maravillosa aventura para nosotros.

¿Por qué la música francesa fue la última en llegarle el auge de redescubrimiento del repertorio barroco? Simplemente porque se necesitan músicos particularmente bien informados y especializados para saber cómo completar las partituras de un Lambert o un Charpentier. A diferencia de Bach o Händel, los compositores franceses deliberadamente dejaban sus partituras inacabadas para que el intérprete pudiera agregar su propio fraseo e interpretación del texto, utilizando la ornamentación y las reglas de interpretación necesarias.

Hoy, creo que puedo decir que nuestro trabajo pionero ha logrado su objetivo. En las últimas décadas, hemos llevado esta música francesa a los escenarios más importantes del mundo. Las obras líricas de Charpentier, Lully, Campra, Mondonville y Rameau forman parte cada año del cartel de los mejores teatros de ópera de Europa y de otros lugares, lo que es motivo de celebración.

Para esta nueva producción, hemos optado por combinar dos de nuestros primeros descubrimientos, realizados hace más de 50 años: *Les arts florissants* –«ópera o idilio musical», en palabras propias de Charpentier– que daría nombre a nuestro conjunto musical; y otra ópera corta, *La descente d'Orphée aux enfers*. Estas dos piezas fueron escritas en la década de 1680 por Marc-Antoine Charpentier para su mecenas parisina, María de Lorena, duquesa de Guisa. Prima de Luis XIV, era propietaria de una mansión en el barrio Marais de París, donde jóvenes músicos

daban conciertos regularmente para sus ilustres familiares y amigos. No cabe duda de que fue en este escenario y para esta sociabilidad elegante donde se interpretaron por primera vez *Les arts florissants* y *La descente d'Orphée*, quizás incluso por los mismos cantantes y músicos, dado que estas dos obras requieren más o menos el mismo número de intérpretes.

Pero eso no es todo. En los comienzos de nuestro conjunto, estas óperas de bolsillo también sirvieron de laboratorio para lo que ahora se reconoce como el «estilo Arts Flo». Contienen todos los ingredientes que hacen que la música francesa sea tan única: una dramaturgia finamente elaborada, expresividad de las emociones transmitidas a través de la partitura y, sobre todo, un énfasis particular en el lenguaje y la dicción. Partiendo de este punto, del estudio en profundidad de estas pequeñas joyas de la música y el teatro, es como hemos podido abordar las grandes tragedias líricas como *Médée* de Charpentier o *Atys* de Lully.

Así, interpretar *Les arts florissants* de Charpentier, es más que una mera exploración de nuestro repertorio: es un regreso a nuestras raíces. No solo para celebrar el pasado, sino para reafirmar la relevancia de nuestro proyecto y su futuro. Al confiar la interpretación a los galardonados de Le Jardin des Voix, estamos poniendo en marcha nuestro proyecto de transmisión, tanto de este repertorio como de la experiencia que hemos adquirido. Ahora, estos jóvenes cantantes venidos de todo el mundo, quieren formarse en esta música, les encanta: eso demuestra cómo ha recuperado su elocuencia, más allá de las fronteras.

A cavall entre l'estil francès i l'italià

Antonio Gómez Schneekloth

Charpentier naix el 1643, any en què Lluís XIV va ser proclamat rei de França amb només quatre anys d'edat després de la mort del seu progenitor Lluís XIII. Dos figures icòniques del Barroc francès, les vides dels quals varen transcórrer en paral·lel, però de manera totalment diferent fins a la mort del primer el 1704. Poc se sap de la infància i joventut del compositor parisenc que provenia d'una família d'alts càrrecs de la cort del Rei Sol. Des de jove va acudir a una escola coral on va començar a formar la seua veu, alhora que ampliava els seus coneixements musicals en l'àmbit teòric. Estos varen ser necessaris per a ser acollit anys més tard pel selecte cercle de músics i estudiosos format al voltant de l'eminent figura de Giacomo Carissimi, líder de l'escola romana i insigne representant italià del Barroc primerenc. Charpentier va viure a la Ciutat Eterna entre 1667 i 1669 i va ser alumne de Carissimi, famós sobretot pels seus oratoris, cantates i motets. Això explica l'important nombre d'obres compostes per Charpentier en l'àmbit de la música sacra, entre elles huit misses, diversos *Te Deum*, motets, cantates llatines, diuït oratoris a l'estil del seu professor i molts altres cants sacres.

Quan va tornar a París es va posar al servei de la duquessa de Guisa, la cosina de Lluís XIV. Mademoiselle de Guise mantenia un conjunt de músics i cantants al seu palauet del carrer Du Chaume, l'actual carrer Des Archives. Allà va poder ampliar Charpentier el seu vast catàleg amb obres tant religioses com profanes, entre les quals les dos que figuren en este programa. Després de morir la duquessa va ser nomenat mestre de capella de l'església de Sant Lluís, un càrrec que va ocupar fins el 1698, any en què va assumir el lloc de director musical de la Sainte-Chapelle, el segon més important en música sota el regnat de Lluís XIV. Després de la mort del compositor el 1704, la seua obra va caure durant quasi tres segles en l'oblit més profund fins que William Christie i el seu conjunt Les Arts Florissants varen iniciar a finals dels anys setanta la inestimable tasca de traure a la llum el seu opus. En aquell moment, a penes es coneixien un parell d'obres de Charpentier, entre elles l'òpera *Médée* i sobretot el Preludi del *Te Deum en re major* convertit en la fanfàrria oficial d'Eurovisió.

A partir del 1670 va començar a sonar el nom de Charpentier a París gràcies sobretot a la col·laboració amb Molière i la seua *Comédie Française* després que este deixara de treballar amb Jean-Baptiste Lully a causa d'una sèrie de desavinences. Lully havia sigut nomenat per Lluís XIV compositor reial i, la seua música, formava part

de les celebracions de palau i dels balls de la cort. Obstruït per Lully, Charpentier va tindre l'accés a la Casa reial pràcticament vetat com a compositor. Incidents com el de l'estrena de la comèdia-ballet *El malalt imaginari* de Molière amb una exuberant «banda sonora» de Charpentier encara varen aprofundir més la bretxa: Molière mor després de la quarta representació i Lully aprofita l'ocasió per a denunciar la companyia del dramaturg. Com a conseqüència, Charpentier va haver de reduir la plantilla de músics i cantants a la mida autoritzada pel superintendent musical del rei en escenaris que no foren els de l'Académie Royale. Tot això, unit al fet que la relació entre la duquessa de Guisa i la reialesa tampoc estava com per a tirar coets, va suposar un impediment important en la carrera de Charpentier. En la curiosa cantata a sis veus *Epitaphium Carpentarii*, protagonitzada per dos amics, tres àngels i el seu propi fantasma, Charpentier dona regna solta a la seua frustració a través del text en llatí: «Soc músic, considerat bo pels bons músics i ignorant pels ignorants. I com que els que em menyspreaven eren més nombrosos que els que m'alabaven, la música em va reportar xicotets honors i grans penes. I així, com que en nàixer no vaig dur res al món, en morir tampoc m'emporti res».

La descente d'Orphée aux enfers

Cap al 1686, Charpentier va ser el primer compositor francès a posar música al mite d'Orfeu i Eurídice amb *La descente d'Orphée aux enfers*, basat en *Les metamorfosis* d'Ovidi, sense comptar, és clar, la seua cantata primerenca *Orphée descendant aux enfers* per a dos violins, *traverso*, baix continu i tres veus masculines que encarnen Orfeu, Tàntal i Ixion. La temàtica ja havia inspirat Monteverdi 80 anys abans amb el seu *Orfeo* de 1606, i fins i tot el 1600 a Jacopo Peri amb el melodrama *L'Euridice* i a Giulio Caccini amb la seua òpera homònima de 1602. És evident que Monteverdi va contribuir molt més que els seus predecessors al desenvolupament del gènere operístic, però a diferència del seu *Orfeo*, *La descente...* de Charpentier no representa una obra de grans dimensions, sinó més bé una xicoteta òpera pastoral o cantata o *tragédie lyrique* o *comédie-ballet*, segons es vullga vore, en la qual el seu autor prescindix presumiblement del final de la història en què Orfeu recupera Eurídice. Així, el segon acte conclou amb una *Sarabande légère* ballada pels esperits, encara que el debat musicològic al voltant del desenllaç de l'obra continua obert. Hi ha qui defén la tesi que hi va haver un suposat tercer acte que fa temps que ha desaparegut.

Charpentier, allotjat a la mansió de Guise, contractat com a compositor per la duquessa de Guisa, va poder disposar d'un conjunt d'uns quinze músics i cantants, on ell mateix solia assumir el paper de contratenor. El 1686 va compondre *La descente*

d'*Orphée aux enfers*, la classificació musicoteatral de la qual resulta difícil. Podrien dir que no es tracta d'una *tragédie lyrique*, ja que no té pròleg al·legòric. Els números de dansa inserits poden recordar un *comédie-ballet*, igual que els cors de nimfes o pastors a una *pastorale en musique*. En la seua òpera, així subtitulada en la partitura original, Charpentier aconsegueix diferenciar clarament els diferents escenaris malgrat la dimensió reduïda del conjunt: dos *traversos* acompanyen Eurídice; a Orfeu dos violins mentre està a la terra, substituïts per dos violes da gamba quan baixa a l'inframón. D'esta manera va sorgir una obra relativament breu i modesta en les seues dimensions, però rodona en termes musicoteatral que uns 300 anys després de la seua tímida estrena el 1687 es va començar a reposar, a gravar i a difondre de la manera que es mereix.

Les arts florissants

Amb motiu de l'annexió d'Estrasburg, Luxemburg i altres ciutats després de la Treva de Ratisbona, es varen celebrar a tot França sumptuoses festes en honor a Lluís XIV. La duquessa de Guisa es va unir a estes celebracions i li va encarregar a Charpentier la composició de dos obres. Una d'elles va ser *Les arts florissants* que li dona nom al conjunt present hui ací. Este *Divertimento* en cinc escenes amb

llibret probablement del mateix compositor exalta el triomf de les arts sobre la guerra. *Les arts florissants*, denominada per Charpentier *Idyle en musique*, va ser escrita el 1685 i estava subjecta a la patent reial per a òperes que posseïa Lully. Això implica la limitació del nombre de músics i cantants en les obres escèniques, cosa que assegurava el monopoli de Lully en el camp de l'òpera. Però precisament esta restricció és la que posa de manifest l'enginy de Charpentier, qui amb habilitat i gran destresa fa aparèixer les epònimes Arts després de l'obertura, és a dir, La Musique, La Poésie, La Peinture i L'Architecture, per tal d'enaltir i magnificar els assoliments polítics de Lluís XIV. Al llarg de l'obra apareix Un Guerrier que pertorba l'idil·li, immediatament apaivagat per les dolces harmonies de La Paix. La Discorde domina la segona escena, abans de tornar la calma a la tercera. En la quarta, La Paix celebra la seua victòria amb un minuet que dona pas a l'escena final en què s'eleva un cant solemne amb les paraules «O paix, si longtemps désirée» (Oh pau, tan llargament desitjada).

Tal com hem dit, en morir Charpentier, la seua música va caure en l'oblit després que este desenrotllara pràcticament tota la seua vida professional al marge de la totpoderosa cort, a la qual, no obstant això, havia prestat els seus servicis en comptades ocasions. Un nombre molt reduït del seu ampli catàleg d'obres va ser publicat en vida, si bé la majoria d'elles s'han conservat en una col·lecció de manuscrits anomenada *Mélanges* (Miscel·lànies). A cavall entre l'estil francès i l'italià, qui està considerat actualment com un dels precursors de la sonata i de la cantata, va ser objecte de nombroses crítiques, però també va comptar amb el suport de grans defensors. Així, el teòric musical i compositor Sébastien de Brossard (1655-1730) afirma que «la relació amb Itàlia que va cultivar en la seua joventut va ser motiu perquè alguns puristes francesos, o més ben dit, aquells que envejaven la qualitat de la seua música, li criticaren el seu gust per allò italià; doncs podem dir, sense afalagar-lo, que va traure el millor d'allò, com demostren sobradament les seues obres». Del que no hi ha dubte és que es tracta d'un dels compositors més productius i versàtils de la seua època que no té res a envejar al gran Jean-Baptiste Lully, el qual va saber imposar la seua llei i eclipsar Charpentier, segurament conscient de l'enorme talent d'este compositor que, sense pretendre-ho, va ser un seriós rival per al primer.

A caballo entre el estilo francés e italiano

Antonio Gómez Schneekloth

Charpentier nace en 1643, año en el que Luis XIV fue proclamado rey de Francia con solo cuatro años de edad tras la muerte de su progenitor Luis XIII. Dos figuras icónicas del Barroco francés cuyas vidas transcurrieron en paralelo, pero de manera totalmente diferente hasta la muerte del primero en 1704. Poco se sabe de la infancia y juventud del compositor parisino que provenía de una familia de altos cargos de la corte del Rey Sol. Desde joven acudió a una escuela coral donde comenzó a formar su voz, al tiempo que ampliaba sus conocimientos musicales en el ámbito teórico. Éstos fueron necesarios para ser acogido años más tarde por el selecto círculo de músicos y estudiosos formado en torno a la eminente figura de Giacomo Carissimi, líder de la escuela romana e insigne representante italiano del Barroco temprano. Charpentier vivió en la Ciudad Eterna entre 1667 y 1669 siendo alumno de Carissimi, famoso sobre todo por sus oratorios, cantatas y motetes. Ello explica el importante número de obras compuestas por Charpentier en el ámbito de la música sacra, entre ellas ocho misas, varios *Te Deum*, motetes, cantatas latinas, dieciocho oratorios al estilo de su profesor y muchos otros cantos sacros.

De vuelta a París se puso al servicio de la duquesa de Guisa, la prima hermana de Luis XIV. Mademoiselle de Guise mantenía un conjunto de músicos y cantantes en su palacete de la calle Du Chaume, la actual calle Des Archives. Allí pudo ampliar Charpentier su ya de por sí vasto catálogo con obras tanto religiosas como profanas, entre ellas las dos que figuran en este programa. Tras fallecer la duquesa fue nombrado maestro de capilla de la iglesia de San Luis, un cargo que ocupó hasta 1698, año en el que asumió el puesto de director musical de la Sainte-Chapelle, el segundo más importante en música bajo el reinado de Luis XIV. Tras la muerte del compositor en 1704, su obra cayó durante casi tres siglos en el más profundo olvido hasta que William Christie y su conjunto Les Arts Florissants iniciaron a finales de los años setenta la inestimable labor de sacar a la luz su opus. Por aquel entonces apenas se conocían un par de obras de Charpentier, entre ellas la ópera *Médée* y sobre todo el Preludio del *Te Deum en Re mayor* convertido en la fanfarria oficial de Eurovisión.

A partir de 1670 empezó a sonar el nombre de Charpentier en París gracias sobre todo a la colaboración con Molière y su *Comédie Française* después de que éste dejara de trabajar con Jean-Baptiste Lully debido a una serie de desavenencias. Lully había sido nombrado por Luis XIV compositor real y, su música, formaba parte de

las celebraciones palaciegas y los bailes de la corte. Obstruido por Lully, Charpentier tuvo el acceso a la Casa Real prácticamente vetado como compositor. Incidentes como el del estreno de la comedia-ballet *El enfermo imaginario* de Molière con una exuberante «banda sonora» de Charpentier no hicieron más que ahondar la brecha: Molière fallece tras la cuarta representación y Lully aprovecha la ocasión para denunciar a la compañía del dramaturgo. Como consecuencia, Charpentier tuvo que reducir la plantilla de músicos y cantantes al tamaño autorizado por el superintendente musical del rey en escenarios que no fueran los de la Académie Royale. Todo esto, unido al hecho de que la relación entre la duquesa de Guisa y la realeza tampoco estaba como para tirar cohetes, supuso un impedimento importante en la carrera de Charpentier. En la curiosa cantata a seis voces *Epitaphium Carpentarii*, protagonizada por dos amigos, tres ángeles y su propio fantasma, Charpentier da rienda suelta a su frustración a través del texto en latín: «Soy músico, considerado bueno por los buenos músicos e ignorante por los ignorantes. Y como los que me despreciaban eran más numerosos que los que me alababan, la música me reportó pequeños honores y grandes penas. Y así, como al nacer no traje nada al mundo, al morir tampoco me llevé nada».

La descente d'Orphée aux enfers

Hacia 1686, Charpentier fue el primer compositor francés en poner música al mito de Orfeo y Euridice con *La descente d'Orphée aux enfers*, basado en *Las metamorfosis* de Ovidio, sin contar, claro está, su temprana cantata *Orphée descendant aux enfers* para dos violines, traverso, bajo continuo y tres voces masculinas que encarnan a Orfeo, Tántalo e Ixión. La temática ya había inspirado a Monteverdi 80 años antes con su *Orfeo* de 1606, e incluso en 1600 a Jacopo Peri con el melodrama *L'Euridice* y a Giulio Caccini con su ópera homónima de 1602. Es evidente que Monteverdi contribuyó mucho más que sus predecesores al desarrollo del género operístico, pero a diferencia de su *Orfeo*, *La descente...* de Charpentier no representa una obra de vastas dimensiones, sino más bien una pequeña ópera pastoral o cantata o *tragédie lyrique* o *comédie-ballet*, según se quiera ver, en la que su autor prescinde presumiblemente del final de la historia en el que Orfeo recupera a Euridice. Así, el segundo acto concluye con una *Sarabande légère* bailada por los espíritus, aunque el debate musicológico en torno al desenlace de la obra sigue abierto. Hay quien defiende la tesis de que hubo un supuesto tercer acto ha mucho desaparecido.

Charpentier, alojado en la mansión de Guise, contratado como compositor por la duquesa de Guisa, pudo disponer de un conjunto de unos quince músicos y cantantes, en el que él mismo solía asumir el papel de contratenor. En 1686 compuso

La descente d'Orphée aux enfers, cuya clasificación musico-teatral resulta difícil. Podríamos decir que no se trata de una *tragédie lyrique* al carecer del prólogo alegórico. Los números de danza insertados pueden recordar a un *comédie-ballet*, al igual que los coros de ninfas o pastores a una *pastorale en musique*. En su ópera, así titulada en la partitura original, Charpentier consigue diferenciar claramente los distintos escenarios a pesar del reducido tamaño del conjunto: dos travesos acompañan a Eurídice; a Orfeo dos violines mientras permanece en la tierra, sustituidos por dos violas da gamba al descender al inframundo. De este modo surgió una obra relativamente breve y modesta en sus dimensiones, pero redonda en términos musicoteatrales que unos 300 años después de su tímido estreno en 1687 se comenzó a reponer, a grabar y a difundir de la manera en que se merece.

Les arts florissants

Con motivo de la anexión de Estrasburgo, Luxemburgo y otras ciudades tras La Tregua de Ratisbona, se celebraron en toda Francia suntuosas fiestas en honor a Luis XIV. La duquesa de Guisa se unió a estos festejos encargándole a Charpentier la composición de dos obras. Una de ellas fue *Les arts florissants* que le da nombre al conjunto hoy aquí presente. Este *Divertimento* en cinco escenas con libreto

probablemente del propio compositor celebra el triunfo de las artes sobre la guerra. *Les arts florissants*, denominada por Charpentier *Idyle en musique*, fue escrita en 1685 y estaba sujeta a la patente real para óperas que poseía Lully. Esto implica la limitación del número de músicos y cantantes en las obras escénicas, lo que aseguraba el monopolio de Lully en el campo de la ópera. Pero precisamente esta restricción es la que pone de manifiesto el genio de Charpentier, quien con habilidad y gran ingenio hace aparecer a las epónimas Artes tras la obertura, es decir, a La Musique, La Poésie, La Peinture y L'Architecture, a fin de ensalzar y magnificar los logros políticos de Luis XIV. A lo largo de la obra aparece Un Guerrier que perturba el idilio, de inmediato apaciguado por las dulces armonías de La Paix. La Discorde domina la segunda escena, antes de regresar la calma en la tercera. En la cuarta, La Paix celebra su victoria con un minuetto que da paso a la escena final en la que se alza un solemne canto con las palabras «O paix, si longtemps désirée» (Oh paz, tan largamente deseada).

Tal como dijimos, tras la muerte de Charpentier, su música cayó en el olvido después de que éste desarrollara prácticamente toda su vida profesional al margen de la todopoderosa corte, a la que no obstante prestó sus servicios en contadas ocasiones. Un número muy reducido de su amplio catálogo de obras fue publicado en vida, si bien la mayoría de ellas se han conservado en una colección de manuscritos llamada *Mélanges* (Misceláneas). A caballo entre el estilo francés e italiano, el que hoy en día está considerado como uno de los precursores de la sonata y de la cantata, fue objeto de numerosas críticas, pero también contó con el apoyo de grandes defensores. Así, el teórico musical y compositor Sébastien de Brossard (1655-1730) afirma que «la relación con Italia que cultivó en su juventud fue motivo para que algunos puristas franceses, o mejor dicho, aquellos que envidiaban la calidad de su música, le reprocharan su gusto por lo italiano; pues se puede decir, sin halagarle, que sacó lo mejor de ello, como demuestran sus obras sobradamente». De lo que no cabe duda es de que se trata de uno de los compositores más productivos y versátiles de su época que en nada tiene que envidiar al gran Jean-Baptiste Lully, el cual supo imponer su ley y eclipsar a Charpentier, seguramente consciente del enorme talento de este compositor que, sin pretenderlo, fue un serio rival para el primero.

William Christie

Director musical

Fundador de
Les Arts Florissants

© Oscar Ortega

William Christie, clavecinista, director d'orquestra, musicòleg i professor, ha sigut pioner en el redescobriment de la música barroca i ha donat a conèixer el repertori francès dels segles XVII i XVIII a un públic molt ampli arreu del món. Nascut a Buffalo i educat a Harvard i Yale, viu a França des del 1971. El punt d'inflexió en la seua carrera es va produir el 1979, quan va fundar Les Arts Florissants. Com a director d'este conjunt vocal i instrumental, Christie es va imposar ben prompte com a músic i home de teatre. El reconeixement del gran públic va arribar el 1987 amb la producció d'*Atys* de Lully a l'Opéra-Comique de París. Des de Charpentier a Rameau, passant per Couperin i Mondonville, Christie és el mestre indiscutible de la *tragédie-lyrique* i l'*opéra-ballet*, així com d'altres compositors europeus, entre ells Monteverdi, Rossi, Scarlatti, Landi, Purcell, Händel, Mozart, Haydn o Bach.

Després de crear el 2002 Le Jardin des Voix, l'acadèmia barroca biennal de Les Arts Florissants per a jóvens cantants, va fundar el 2012 el Festival *Dans les Jardins de William Christie* als seus propis jardins, situats al poble francès de Thiré, a Vendée, on cada estiu acull jóvens músics de la Juilliard School i cantants de Le Jardin des Voix, juntament amb els músics i cantants de Les Arts Florissants. Entre els moments més destacats de la temporada 2025-2026 figuren la gira de *The Fairy Queen*; la *Messe de Minuit* de Charpentier a la Brooklyn Academy of Music de Nova York; els *Concerti grossi* de Händel; la *Messa di Santa Cecilia* de Scarlatti i la gira internacional de *Les arts florissants/La descent d'Orphée aux enfers*, així com residències a la Philharmonie du Luxembourg i a Madrid. La seua extensa discografia inclou més de cent enregistraments.

William Christie, clavecinista, director de orquesta, musicòlogo y profesor, ha sido pionero en el redescubrimiento de la música barroca, dando a conocer el repertorio francés de los siglos XVII y XVIII a un público muy amplio en todo el mundo. Nacido en Buffalo y educado en Harvard y Yale, vive en Francia desde 1971. El punto de inflexión en su carrera se produjo en 1979, cuando fundó Les Arts Florissants. Como director de este conjunto vocal e instrumental, Christie pronto se impuso como músico y hombre de teatro. El reconocimiento del gran público llegó en 1987 con la producción de *Atys* de Lully en la Opéra-Comique de París. Desde Charpentier a Rameau, pasando por Couperin y Mondonville, Christie es el maestro indiscutible de la *tragédie-lyrique* y la *opéra-ballet*, así como de otros compositores europeos, entre ellos Monteverdi, Rossi, Scarlatti, Landi, Purcell, Händel, Mozart, Haydn o Bach.

Tras crear en 2002 Le Jardin des Voix, la academia barroca bienal de Les Arts Florissants para jóvenes cantantes, fundó en 2012 el Festival *Dans les Jardins de William Christie* en sus propios jardines, situados en el pueblo francés de Thiré, en Vendée, donde cada verano acoge a jóvenes músicos de la Juilliard School y a cantantes de Le Jardin des Voix, junto con los músicos y cantantes de Les Arts Florissants. Entre los momentos más destacados de la temporada 2025-2026 figuran la gira de *The Fairy Queen*; la *Messe de Minuit* de Charpentier en la Brooklyn Academy of Music de Nueva York; los *Concerti grossi* de Händel; la *Messa di Santa Cecilia* de Scarlatti y la gira internacional de *Les arts florissants/La descente d'Orphée aux enfers*, así como residencias en la Philharmonie du Luxembourg y en Madrid. Su extensa discografía incluye más de cien grabaciones.

Marie Lambert-Le Bihan

Directora d'escena
Directora de escena

Marie Lambert-Le Bihan va créixer a París i Anglaterra. Va estudiar literatura a París i Bolonya i es va formar a La Scala. Ha posat en escena aclamades produccions de *Zazà* de Leoncavallo (Òpera Holland Park) i *La voix humaine* (Festival de Buxton). Va dirigir l'estrena mundial de *Voyage d'automne* (Toulouse) i va codirigir *Transfiguré, 12 vies de Schönberg* (París). Sota la batuta de William Christie, va ser l'encarregada de la semiescenificació de *Médée* de Charpentier al Teatro Real. Entre les seues col·laboracions s'inclouen la pel·lícula en realitat virtual *The Rain*, de l'artista HeeWon Lee, i projectes amb l'escriptora Anne-James Chaton. Ha treballat a La Scala, la Staatsoper de Viena o al Festival d'Aix de Provença, entre molts altres. Pròximament dirigirà *La dama de piques* (Lieja) i nous projectes per a l'Opéra-Comique, el Teatro Real, el Teatre de Lucerna, Toulouse i Lieja.

Marie Lambert-Le Bihan creció en París e Inglaterra. Estudió literatura en París y Bolonia y se formó en La Scala. Ha puesto en escena aclamadas producciones de *Zazà* de Leoncavallo (Ópera Holland Park) y *La voix humaine* (Festival de Buxton). Dirigió el estreno mundial de *Voyage d'automne* (Toulouse) y codirigió *Transfiguré, 12 vies de Schönberg* (París). Bajo la batuta de William Christie, fue la encargada de la semiescenificación de *Médée* de Charpentier en el Teatro Real. Entre sus colaboraciones se incluyen la película en realidad virtual *The Rain*, del artista HeeWon Lee, y proyectos con la escritora Anne-James Chaton. Ha trabajado en La Scala, la Staatsoper de Viena o el Festival de Aix-en-Provence, entre muchos otros. Próximamente dirigirá *La dama de picas* (Lieja) y nuevos proyectos para la Opéra-Comique, el Teatro Real, el Teatro de Lucerna, Toulouse y Lieja.

Stéphane Facco

Director d'escena
Director de escena

Va conèixer Les Arts Florissants el 2015, durant l'encarnació de *Monsieur de Pourceaugnac* de Molière i Lully, dirigida per Clément Hervieux-Léger, amb qui més tard interpretaria Turguénev, Mc Coy i Goldoni. Des de Les Bouffes du Nord fins a l'Òpera de Pequín, des de Thiré fins a l'Òpera Reial de Versalles, són més de cent representacions les que els unixen. Al costat de Jacques Nichet, per a qui interpreta a Fo, Shakespeare o Tennessee Williams, s'inicia en la direcció i assistix, en particular, a Célia Pauthe en *Quartett*, de Heiner Müller, i a Laurent Pelly en *Il barbiere di Siviglia* al Théâtre des Champs-Élysées. El 2022, quan William Christie li proposa actuar a *Molière et ses musiques* a la Philharmonie de París, Atenes o Luxemburg, coneix Marie Lambert, amb qui signa esta posada en escena.

Conoció a Les Arts Florissants en 2015, durante la encarnación de *Monsieur de Pourceaugnac* de Molière y Lully, dirigida por Clément Hervieux-Léger, con quien más tarde interpretaría a Turguénev, Mc Coy y Goldoni. Desde Les Bouffes du Nord hasta la Ópera de Pekín, desde Thiré hasta la Ópera Real de Versalles, son más de cien representaciones las que los unen. Junto a Jacques Nichet, para quien interpreta a Fo, Shakespeare o Tennessee Williams, se inicia en la dirección y asiste, en particular, a Célie Pauthe en *Quartett*, de Heiner Müller, y a Laurent Pelly en *Il barbiere di Siviglia* en el Théâtre des Champs-Élysées. En 2022, cuando William Christie le propone actuar en *Molière et ses musiques* en la Philharmonie de París, Atenas o Luxemburgo, conoce a Marie Lambert, con quien firma esta puesta en escena.

Martin Chaix

Coreografia | Coreografía

Format a l'Escola de Dansa de l'Òpera de París, va començar la seua carrera al Ballet de l'Òpera de París abans de convertir-se en solista del Ballet de Leipzig i, posteriorment, del Ballett am Rhein Düsseldorf Duisburg. Paral·lelament a la seua carrera com a ballari, va crear la seua primera coreografia el 2006 per a l'Òpera de París. Interpreta obres de coreògrafs com Balanchine, Bausch, Petit, Carlson o Nureyev, en un repertori que va des del clàssic al contemporani. El seu llenguatge coreogràfic, un híbrid del modern i el clàssic que combina música, físic i expressivitat, s'ha consolidat a través de les seues creacions per a companyies europees com Ballett am Rhein, Ballet de Leipzig, Staatstheater de Schwerin, Ballet de l'Opéra national du Rhin, Ballet de Liaoning i Wiener Staatsballett.

Formado en la Escuela de Danza de la Ópera de París, comenzó su carrera en el Ballet de la Ópera de París antes de convertirse en solista del Ballet de Leipzig y, posteriormente, del Ballett am Rhein Düsseldorf Duisburg. Paralelamente a su carrera como bailarín, creó su primera coreografía en 2006 para la Ópera de París. Interpreta obras de coreógrafos como Balanchine, Bausch, Petit, Carlson o Nureyev, en un repertorio que abarca desde lo clásico a lo contemporáneo. Su lenguaje coreográfico, que hibrida lo moderno y lo clásico y combina música, físico y expresividad, se ha consolidado a través de sus creaciones para compañías europeas como Ballett am Rhein, Ballet de Leipzig, Staatstheater de Schwerin, Ballet de l'Opéra national du Rhin, Ballet de Liaoning y Wiener Staatsballett.

Josipa Bilić

Soprano

© Ivana Jančiković

Josipa Bilić, distingida soprano croata i graduada de l'Acadèmia de Música de Zagreb, ja ha col·laborat amb directors de renom com Sir Mark Elder. Els seus compromisos recents inclouen actuacions a l'Òpera de Graz, els festivals d'Innsbruck i el Bach de Schaffhausen, a més dels teatres nacionals de Szeged, Zagreb i Sarajevo. Les seues aparicions en òpera inclouen els papers d'Amore en *Orfeo ed Euridice*, Alceste en *Arianna in Creta* de Händel, Despina, Ilia, Pamina, Gretel, Cendrillon, Sophie, Adele en *Die Fledermaus*, Susanna en *Il segreto di Susanna* i Gilda, entre d'altres. Bilić va aconseguir un contracte discogràfic amb Ensemble I Gemelli després del seu triomf al XII Concurs Internacional de Cant Barroc Froville. A més, perfecciona el seu repertori de música antiga a Le Jardin des Voix.

Josipa Bilić, distinguida soprano croata y graduada de la Academia de Música de Zagreb, ya ha colaborado con directores de renombre como Sir Mark Elder. Sus compromisos recientes incluyen actuaciones en la Ópera de Graz, los festivales de Innsbruck y el Bach de Schaffhausen, además de los teatros nacionales de Szeged, Zagreb y Sarajevo. Sus apariciones en ópera incluyen los papeles de Amore en *Orfeo ed Euridice*, Alceste en *Arianna in Creta* de Händel, Despina, Ilia, Pamina, Gretel, Cendrillon, Sophie, Adele en *Die Fledermaus*, Susanna en *Il segreto di Susanna* y Gilda, entre otros. Bilić consiguió un contrato discográfico con Ensemble I Gemelli tras su triunfo en el XII Concurso Internacional de Canto Barroco Froville. Además, perfecciona su repertorio de música antigua en Le Jardin des Voix.

Camille Chopin

Soprano

Formada musicalment al Conservatori Superior de París, després de ser nomenada Talent Adami Classique 2023, va guanyar successivament el Premi del Centre Nadia i Lili Boulanger i el Gran Premi Revelació del concurs Jeunes Espoirs Raymond Duffaut de l'Òpera d'Avinyó. A continuació, va passar a formar part de l'Acadèmia de l'Opéra-Comique en la temporada 2023-2024. El 2025 s'unix a Le Jardin des Voix com a integrant de la promoció Génération Opéra 2025-2026. Ha interpretat papers en títols com *Into the Woods*, de Sondheim (amfiteatre de l'Òpera de París), Servilia en *L'Affaire Clemenza* (Seine Musicale) o Barbarina en *Le nozze di Figaro* (Opéra Fuoco), i va participar en la producció d'Emmanuelle Haïm *Le Retour à Versailles*. Durant la temporada 2024-2025, actua al Festival d'Aix de Provença, les òperes de Toló i París, Théâtre des Champs-Élysées i l'Opéra-Comique.

© Marie-Louise Le Goff

Formada musicalmente en el Conservatorio Superior de París, tras ser nombrada Talent Adami Classique 2023, ganó sucesivamente el Premio del Centro Nadia y Lili Boulanger y el Gran Premio Revelación del concurso Jeunes Espoirs Raymond Duffaut de la Ópera de Avinyó. A continuación, pasó a formar parte de la Academia de la Opéra-Comique en la temporada 2023-2024. En 2025 se une a Le Jardin des Voix como integrante de la promoción Génération Opéra 2025-2026. Ha interpretado papeles en títulos como *Into the Woods*, de Sondheim (anfiteatro de la Ópera de París), Servilia en *L'Affaire Clemenza* (Seine Musicale) o Barbarina en *Le nozze di Figaro* (Opéra Fuoco), y participó en la producción de Emmanuelle Haïm *Le Retour à Versailles*. Durante la temporada 2024-2025, actúa en el Festival de Aix-en-Provence, las óperas de Toulon y París, Théâtre des Champs-Élysées y la Opéra-Comique.

Sarah Fleiss

Soprano

Descrita com «brillant» i «elegant» per *Opera News*, la soprano estatunidenca Sarah Fleiss va completar el seu màster i la seua llicenciatura en Música al Curtis Institute of Music. En la temporada 2025-2026 assistirà a la Georg Solti Bel Canto Accademia a la Toscana i realitzarà una gira per Llatinoamèrica amb Curtis on Tour. Durant la temporada 2024-2025, ha interpretat Susanna en *Le nozze di Figaro*, dirigida per Nicholas McGegan amb el Curtis Opera Theatre, *Messiah* amb Hudson Baroque i *Ein Deutsches Requiem* a Nova York. Entre els seus papers més destacats s'inclouen el paper protagonista de *La raboseta astuta*, Ginevra en *Ariodante*, Pamina en *Die Zauberflöte* o Despina en *Così fan tutte*. Va ser solista en una producció escènica de *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato* de Händel. En concert, ha cantat *Requiem* de Fauré, *Gloria* de Poulenc i *Te Deum* de Dvořák.

Descrita como «brillante» y «elegante» por *Opera News*, la soprano estadounidense Sarah Fleiss completó su máster y su licenciatura en Música en el Curtis Institute of Music. En la temporada 2025-2026 asistirá a la Georg Solti Bel Canto Accademia en la Toscana y realizará una gira por Latinoamérica con Curtis on Tour. Durante la temporada 2024-2025, ha interpretado a Susanna en *Le nozze di Figaro*, dirigida por Nicholas McGegan con el Curtis Opera Theatre, *Messiah* con Hudson Baroque y *Ein Deutsches Requiem* en Nueva York. Entre sus papeles más destacados se incluyen el papel protagonista en *La zorrilla astuta*, Ginevra en *Ariodante*, Pamina en *Die Zauberflöte* o Despina en *Così fan tutte*. Fue solista en una producción escénica de *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato* de Händel. En concierto, ha cantado *Requiem* de Fauré, *Gloria* de Poulenc y *Te Deum* de Dvořák.

Tanaquil Ollivier

Soprano

Soprano d'origen francoitalià, Tanaquil Ollivier es va formar des de molt menuda en música i dansa i després en cant líric amb Sophie Fournier. Després de completar els seus estudis de cant barroc al CRR de París va ser invitada a interpretar obres del Barroc francès i italià als festivals de música antiga de Roya, Souvigny, Valenciennes i San Vito al Tagliamento (Itàlia), on va obtenir el premi «Ilma Estate» de mans de Federico Sardelli el 2023. Cantava amb diverses companyies i conjunts, entre els quals Les Épopées, Le Palais Royal i Le Concert Spirituel. Esta temporada debuta com a Susanna (*Le nozze di Figaro*) amb la companyia Opéra Éclaté. Guanyadora de la 12a edició de l'Acadèmia Le Jardin des Voix, interpreta el paper d'Oenone a *La descente d'Orphée aux enfers* sota la direcció de William Christie, a la Philharmonie de París, Versailles i, posteriorment, en gira.

Soprano de origen franco-italiano, Tanaquil Ollivier se formó desde pequeña en música y danza y luego en canto lírico con Sophie Fournier. Tras completar sus estudios de canto barroco en el CRR de París fue invitada a interpretar obras del Barroco francés e italiano en los festivales de música antigua de Roya, Souvigny, Valenciennes y San Vito al Tagliamento (Italia), donde obtuvo el premio «Ilma Estate» de manos de Federico Sardelli en 2023. Canta con varias compañías y conjuntos, entre ellos Les Épopées, Le Palais Royal y Le Concert Spirituel. Esta temporada debuta como Susanna (*Le nozze di Figaro*) con la compañía Opéra Éclaté. Ganadora de la 12 edición de la Academia Le Jardin des Voix, interpreta el papel de Oenone en *La descente d'Orphée aux enfers* bajo la dirección de William Christie, en la Philharmonie de París, Versailles y, posteriormente, en gira.

Sydney Frodsham

Contralt | Contralto

La contralt Sydney Frodsham, de nacionalitat canadenca i estatunidenca, destaca per l'alegria, musicalitat i compassió que transmet en les seues interpretacions, entre les quals sobreixen els papers d'Erda (*Das Rheingold*), Arnalta (*L'incoronazione di Poppea*), Hippolyta (*A Midsummer Night's Dream*), La Maman/La Tasse/Le Pâtre/La Libellule (*L'enfant et les sortilèges*), La Mère (*Le flambeau de la nuit*), Dritte Dame (*Die Zauberflöte*), Irene (*Theodora*) i Bradamante (*Alcina*). Màster en Música per la Brigham Young University i llicenciada en Música per la Southern Methodist University, Frodsham ha actuat amb l'Orchestre Métropolitain, Orchestra de l'Agora o la Dallas Symphony Orchestra, i ha completat les seues pràctiques a l'Atelier Lyrique de l'Opéra de Montréal, la Des Moines Metro Opera i la Santa Fe Opera.

La contralto Sydney Frodsham, de nacionalidad canadiense y estadounidense, destaca por la alegría, musicalidad y compasión que transmite en sus interpretaciones, entre las que sobresalen los papeles de Erda (*Das Rheingold*), Arnalta (*L'incoronazione di Poppea*), Hippolyta (*A Midsummer Night's Dream*), La Maman/La Tasse/Le Pâtre/La Libellule (*L'enfant et les sortilèges*), La Mère (*Le flambeau de la nuit*), Tercera dama (*Die Zauberflöte*), Irene (*Theodora*) y Bradamante (*Alcina*). Máster en Música en la Brigham Young University y licenciada en Música en la Southern Methodist University, Frodsham ha actuado con la Orchestre Métropolitain, Orchestra de l'Agora o la Dallas Symphony Orchestra, y ha completado sus prácticas en el Atelier Lyrique de l'Opéra de Montréal, la Des Moines Metro Opera y la Santa Fe Opera.

Richard Pittsinger

Tenor

El tenor estatunidenc Richard Pittsinger és reconegut per la seua versatilitat canora i la seua presència escènica. Ha interpretat, tant a l'escenari com en concert, els papers de Lurcanio en *Ariodante* amb Boston Baroque, Ulisse en *Il ritorno d'Ulisse in patria* amb ARTEK, Céphale en *Céphale et Procris* amb el Boston Early Music Festival i Orfeo en *L'Orfeo* de Rossi amb la Juilliard Opera, entre d'altres. Esta temporada, Pittsinger participa en la 12a edició de Le Jardin des Voix, on interpreta els papers de La Peinture i Ixion/Orphée a *Les arts florissants* i *La descente d'Orphée aux enfers* de Charpentier. També l'esperen els debuts amb Jupiter Ensemble, Vox Luminis i Oratorio Society of New York, així com el retorn al Boston Early Music Festival i ARTEK. És llicenciat en cant per la Juilliard School, on va estudiar amb Elizabeth Bishop.

El tenor estadounidense Richard Pittsinger es reconocido por su versatilidad canora y su presencia escénica. Ha interpretado, tanto en el escenario como en concierto, los papeles de Lurcanio en *Ariodante* con Boston Baroque, Ulisse en *Il ritorno d'Ulisse in patria* con ARTEK, Céphale en *Céphale et Procris* con el Boston Early Music Festival y Orfeo en *L'Orfeo* de Rossi con la Juilliard Opera, entre otros. Esta temporada, Pittsinger participa en la 12 edición de Le Jardin des Voix, interpretando los papeles de La Peinture e Ixion/Orphée en *Les arts florissants* y *La descente d'Orphée aux enfers* de Charpentier. También le aguardan sus debuts con Jupiter Ensemble, Vox Luminis y Oratorio Society of New York, así como su regreso al Boston Early Music Festival y ARTEK. Es licenciado en canto por la Juilliard School, donde estudió con Elizabeth Bishop.

Bastien Rimondi

Tenor

Va finalitzar els seus estudis al Conservatori Superior de París el 2021. Va formar part de la promoció Txaiovski (2021-2022) de l'Acadèmia Jaroussky i participa en la 12a edició de Le Jardin des Voix esta temporada. Recentment ha actuat al Carnegie Hall, Òpera de Bordeus, Saffron Hall, Wigmore Hall, Gran Teatre de Provença i el Béla Bartók National Concert Hall, en programes com *Jason*, *Atys*, *Pygmalion*, amb motiu de l'aniversari de William Christie, junt amb Les Arts Florissants; àries de *Johannespassion* de Bach al NFM de Wroclaw, sota la direcció de Marc Minkowski; o el paper de Géraud en *Lakmé* de Delibes a Albi, amb la companyia Datura. Properament col·labora amb la Filharmònica de París al *Weihnachtsoratorium* de Bach i a *Cadmus et Hermione* de Lully dirigit per Christophe Rousset.

Finalizó sus estudios en el Conservatorio Superior de París en 2021. Formó parte de la promoción Chaikovski (2021-2022) de la Academia Jaroussky y participa en la 12 edición de Le Jardin des Voix esta temporada. Recientemente ha actuado en el Carnegie Hall, Ópera de Burdeos, Saffron Hall, Wigmore Hall, Gran Teatro de Provenza y el Béla Bartók National Concert Hall, en programas como *Jason*, *Atys*, *Pygmalion*, con motivo del aniversario de William Christie, junto a Les Arts Florissants; arias de *Johannespassion* de Bach en el NFM de Wroclaw, bajo la dirección de Marc Minkowski; o el papel de Géraud en *Lakmé* de Delibes en Albi, con la compañía Datura. Próximamente colabora con la Filarmónica de París en el *Weihnachtsoratorium* de Bach y en *Cadmus et Hermione* de Lully dirigido por Christophe Rousset.

Attila Varga-Tóth

Tenor

Natural d'Hongria, va començar la seua trajectòria musical com a violoncel·lista abans de centrar-se en el cant. Es va graduar el 2021 a l'Acadèmia de Música Ferenc Liszt de Budapest. Va debutar a l'Òpera Estatal d'Hongria amb els papers de Libertino i Lucano en *L'incoronazione di Poppea*. Com a jove tenor del Cor Purcell, va interpretar Septimus en *Theodora* de Händel. El 2023 va ser seleccionat per a formar part de la Reial Acadèmia d'Òpera de Versalles, on va treballar amb directors com Emmanuelle Haïm, Hervé Niquet, Stéphane Fuget i Victor Jakob. La seua experiència escènica inclou un repertori cada vegada més ampli: Remendado en *Carmen*, *Te Deum* de Charpentier, *Requiem* de Saint-Saëns, els papers d'Aeneas, Fetillera i Mariner en *Dido and Aeneas* de Purcell, a més del protagonista d'*Actéon* de Charpentier.

Natural de Hungría, comenzó su trayectoria musical como violonchelista antes de centrarse en el canto. Se graduó en 2021 en la Academia de Música Ferenc Liszt de Budapest. Debutó en la Ópera Estatal de Hungría con los papeles de Libertino y Lucano en *L'incoronazione di Poppea*. Como joven tenor del Coro Purcell, interpretó a Septimus en *Theodora* de Händel. En 2023 fue seleccionado para formar parte de la Real Academia de Ópera de Versalles, donde trabajó con directores como Emmanuelle Haïm, Hervé Niquet, Stéphane Fuget y Victor Jakob. Su experiencia escénica incluye un repertorio cada vez más amplio: Remendado en *Carmen*, *Te Deum* de Charpentier, *Requiem* de Saint-Saëns, los papeles de Aeneas, Hechicera y Marinero en *Dido and Aeneas* de Purcell, además del protagonista de *Actéon* de Charpentier.

Olivier Bergeron

Baríton | Barítono

© Hamza Abouelouafaa

El baríton del Quebec Olivier Bergeron va debutar als 16 anys a *Dead Man Walking*, de Heggie, a l'Òpera de Montreal. Format en el Conservatori de Montreal, l'École Normale de Musique de París i l'Atelier Lyrique d'Opéra Fuoco, destaca per la seua «dicció impecable» i per una «veu flexible i rodona» (*Opera Canada*). Va debutar a França amb Les Talens Lyriques en *La morte d'Orfeo* (Landi), dirigit per Christophe Rousset, amb qui va tornar a treballar en *Dido and Aeneas*. Entre els seus compromisos recents i futurs destaquen *Il combattimento di Tancredi e Clorinda* amb Fabio Biondi, *Carmen* al Quebec, *Die schöne Müllerin* amb Michael McMahon al Centre Canadien d'Architecture, *Totila* (Legrenzi) als Tage Alter Musik de Herne, *Johannespassion* amb el Cor Clàssic de Montreal. Recentment s'ha publicat el seu primer àlbum, *Nuits Blanches*, gravat amb el pianista Olivier Godin.

El barítono quebequés Olivier Bergeron debutó a los 16 años en *Dead Man Walking*, de Heggie, en la Ópera de Montreal. Formado en el Conservatorio de Montreal, la École Normale de Musique de París y el Atelier Lyrique d'Opéra Fuoco, destaca por su «dicción impecable» y su «voz flexible y redonda» (*Opera Canada*). Debutó en Francia con Les Talens Lyriques en *La morte d'Orfeo* (Landi), dirigido por Christophe Rousset, con quien volvió a trabajar en *Dido and Aeneas*. Entre sus compromisos recientes y futuros destacan *Il combattimento di Tancredi e Clorinda* con Fabio Biondi, *Carmen* en Québec, *Die schöne Müllerin* con Michael McMahon en el Centre Canadien d'Architecture, *Totila* (Legrenzi) en los Tage Alter Musik de Herne, *Johannespassion* con el Coro Clásico de Montreal. Recientemente se ha publicado su primer álbum, *Nuits Blanches*, grabado con el pianista Olivier Godin.

Kevin Arboleda-Oquendo

Baix | Bajo

Nascut a Colòmbia, es va formar a la Universitat d'Antioquia, la Maîtrise Notre-Dame de Paris i en el Conservatori Superior de París amb Valérie Guillorit. Conegut per la seua veu profunda i expressiva, destaca per la versatilitat en un ampli repertori, que abasta des de la música renaixentista fins a obres contemporànies. És membre de la 12a edició de Le Jardin des Voix, així com part de sisena generació del programa per a jòvens artistes Opéra Fuoco. Va començar la seua carrera amb papers en títols com *Apollo e Dafne* i *Aci, Galatea e Polifemo*, les dos de Händel, *Trouble in Tahiti*, *La Belle Hélène*, *La descent d'Orphée* i *Les Arts Florissants*. El 2024 va participar en la històrica reobertura de la Catedral de Notre-Dame. Col·laborador habitual de Jordi Savall, ha participat en diverses gires europees i enregistraments amb La Capella Reial de Catalunya.

Nacido en Colombia, se formó en la Universidad de Antioquia, la Maîtrise Notre-Dame de Paris y en el Conservatorio Superior de París con Valérie Guillorit. Conocido por su voz profunda y expresiva, destaca por su versatilidad en un amplio repertorio, que abarca desde la música renacentista hasta obras contemporáneas. Es miembro de la 12 edición de Le Jardin des Voix, así como parte de sexta generación del programa para jóvenes artistas Opéra Fuoco. Comenzó su carrera con papeles en títulos como *Apollo e Dafne* y *Aci, Galatea e Polifemo*, ambas de Händel, *Trouble in Tahiti*, *La Belle Hélène*, *La descente d'Orphée aux enfers* y *Les Arts Florissants*. En 2024 participó en la histórica reapertura de la Catedral de Notre-Dame. Colaborador habitual de Jordi Savall, ha participado en varias giras europeas y grabaciones con La Capella Reial de Catalunya.

Les Arts Florissants

© Julien-Benhamou

Les Arts Florissants, un conjunt de cantants i instrumentistes especialitzats en la interpretació amb instruments d'època, ha exercit un paper pioner en el renaixement del repertori barroc. Fundat el 1979 per William Christie, ofereix al voltant de cent concerts i representacions operístiques cada temporada, tant a França com a nivell internacional, i compta amb una extensa discografia, especialment en la seua pròpia col·lecció amb el segell discogràfic Harmonia Mundi. Des del 2020, el tenor i director britànic Paul Agnew és el seu codirector musical. El conjunt és resident a la Philharmonie de París des del 2015. Ha posat en marxa diversos programes educatius per a jòvens músics, entre els quals destaquen l'acadèmia Le Jardin des Voix, el programa Arts Flo Juniors i una col·laboració amb la Juilliard School. Al poble de Thiré (Vendée, regió del Loira), Les Arts Florissants va crear el 2012 el Festival *Dans les Jardins de William Christie*, seguit d'un Festival de Primavera el 2017, i va ser distingit

com a Centre Culturel de Rencontre el 2017 pel seu projecte de campus artístic internacional. El 2018 es va crear la Fondation Les Arts Florissants – William Christie.

Les Arts Florissants rep el suport financer de l'Estat, la Direcció Regional d'Afers Culturals (DRAC), el Departament de Vendée i la Regió de Pays de la Loire. La Fundació Selz és el seu principal patrocinador. Els American Friends of Les Arts Florissants són patrocinadors principals. Les Arts Florissants és conjunt resident a la Philharmonie de París des del 2015.

Les Arts Florissants, un conjunto de cantantes e instrumentistas especializados en la interpretación con instrumentos de época, ha desempeñado un papel pionero en el renacimiento del repertorio barroco. Fundado en 1979 por William Christie, ofrece alrededor de cien conciertos y representaciones operísticas cada temporada, tanto en Francia como a nivel internacional, y cuenta con una extensa discografía, especialmente en su propia colección con el sello discográfico Harmonia Mundi. Desde 2020, el tenor y director británico Paul Agnew es su codirector musical. El conjunto es residente en la Philharmonie de París desde 2015. Ha puesto en marcha varios programas educativos para jóvenes músicos, entre los que destacan la academia Le Jardin des Voix, el programa Arts Flo Juniors y una colaboración con la Juilliard School. En el pueblo de Thiré (Vendée, región del Loira), Les Arts Florissants creó en 2012 el Festival *Dans les Jardins de William Christie*, seguido de un Festival de Primavera en 2017, y fue distinguido como Centre Culturel de Rencontre en 2017 por su proyecto de campus artístico internacional. En 2018 se creó la Fondation Les Arts Florissants – William Christie.

Les Arts Florissants recibe el apoyo financiero del Estado, la Dirección Regional de Asuntos Culturales (DRAC), el Departamento de Vendée y la Región de Pays de la Loire. La Fundación Selz es su principal patrocinador. Los American Friends of Les Arts Florissants son patrocinadores principales. Les Arts Florissants es conjunto residente en la Philharmonie de París desde 2015.

Les Arts Florissants

VIOLINS | VIOLINES

Emmanuel Resche-Caserta, primer violí i
assistent musical · primer violin y asistente musical
Tami Troman

VIOLES DA GAMBA | VIOLAS DA GAMBA

Myriam Rignol, baix continu · bajo continuo
Mathilde Vialle, baix continu · bajo continuo

VIOLONCEL | VIOLONCHELO

Cyril Poulet, baix continu · bajo continuo

VIOLONE

Michael Chanu, baix continu · bajo continuo

TRAVERSO

Serge Saitta
Sébastien Marq, +flauta de bec · flauta de pico

ARXILLAÛT | ARCHILAÚD

Gabriel Rignol, baix continu · bajo continuo

PERCUSSIÓ | PERCUSIÓN

Marie-Ange Petit

LES ARTS ÉS ÒPERA

TEMPORADA
25/26

ENEMIGO DEL PUEBLO

FRANCISCO COLL

DIRECCIÓN MUSICAL **Francisco Coll**

DIRECCIÓN DE ESCENA **Àlex Rigola**

5, 7, 9 noviembre 2025

Nueva producción del Palau de les Arts Reina Sofía,
en coproducción con el Teatro Real de Madrid

ESTRENO ABSOLUTO

PALAU DE LES ARTS
REINA SOFÍA

GENERALITAT
VALENCIANA | **aci.**
ARA.

PRÒXIMES ACTIVITATS PRÓXIMAS ACTIVIDADES

LES ARTS ÉS ÒPERA

ENEMIGO DEL PUEBLO

5, 7, 9 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS FLAMENCO

PITINGO

8 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS SIMFÒNIC

SIR JOHN ELIOT GARDINER

DVOŘÁK: *Simfonia 6*
SIBELIUS: *Simfonia 5*

12 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS DANSA

QUERENCIA COMPAÑÍA ANTONIO NAJARRO

14 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS LIED

MICHAEL SPYRES

16 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS SIMFÒNIC

DANIELE GATTI (I)

BRAHMS: *Simfonia 3;*
Simfonia 1

18 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS SIMFÒNIC

DANIELE GATTI (II)

BRAHMS: *Simfonia 2;*
Simfonia 4

20 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS ALTRES MÚSIQUES

CHUCHO VALDÉS

27 de novembre
de 2025

LES ARTS ÉS FLAMENCO

ÁNGELES TOLEDANO

4 de desembre
de 2025

LES ARTS ÉS ÒPERA

LUISA MILLER

10, 13, 17, 20, 22 de
desembre de 2025

PATROCINIS | PATROCINIOS

TEMPORADA 2025 - 2026

La Fundación Palau de les Arts Reina Sofía muestra su agradecimiento

PARTNER TECNOLÓGICO

PATROCINADOR DE TEMPORADA

PROTECTOR

COLABORADORES PREMIUM

COLABORADORES

MECENAS

MECENAS DEL CENTRE DE PERFECCIONAMENT

TRANSPORTE OFICIAL

INSTITUCIONES COLABORADORAS

ÒRGANS DE LES ARTS ÓRGANOS DE LES ARTS

DIRECCIÓ | DIRECCIÓN

DIRECTOR GENERAL

Jorge Culla Bayarri

DIRECTOR ARTÍSTIC

Jesús Iglesias Noriega

DIRECTOR MUSICAL

Sir Mark Elder

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ PALAU DE LES ARTS REINA SOFÍA

Molt Honorable Sr. Carlos Mazón Guixot
President de la Generalitat Valenciana

PRESIDENT

Sr. Pablo Font de Mora Sainz

VICEPRESIDENT

Honorable Sr. José Antonio Rovira Jover
Conseller de Cultura, Educació, Universitats i Ocupació

SECRETÀRIA NO PATRONA

Sra. Ana Jiménez Moliner
Secretària general de la Fundació

VOCALS

Excel·lentíssim Sr. Jordi Martí Grau
Secretari d'Estat de Cultura

Il·lustríssima Sra. Paz Santa Cecilia Aristu
Directora general de l'INAEM del Ministeri de Cultura

Il·lustríssima Sra. Pilar Tébar Martínez
Secretària autonòmica de Cultura

Il·lustríssim Sr. Eusebio Monzó Martínez
Secretari autonòmic d'Hisenda i Finançament

Il·lustríssim Sr. José Manuel Camarero Benítez
Secretari autonòmic de Turisme

Sra. Alida Mas Taberner
Sotssecretària de la Conselleria de Cultura,
Educació, Universitats i Ocupació

Sr. Miquel Nadal Tárrega
Director general de Cultura

Sra. María del Mar González Barranco
Directora general de Fons europeus i Sector Públic

Sr. Álvaro López-Jamar Caballero
Director general de l'Institut Valencià de Cultura

Sra. Rosana Pastor Muñoz
Membre del Consell Valencià de Cultura

Sra. Susana Lloret Segura

Sr. Rafael Juan Fernández
Sra. Mónica de Quesada Herrero
Sra. Felisa Alcántara Barbany
Sr. Ignacio Ríos Navarro
Sr. Salvador Navarro Pradas

PATRÓ D'HONOR

Sr. Vicente Ruiz Baixauli

GENERALITAT
VALENCIANA

ACÍ.
ARA.

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA

inaem

INSTITUTO NACIONAL
DE LAS ARTES ESCÉNICAS
Y DE LA MÚSICA